

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Сук Л.К. Організація бухгалтерського обліку : підруч. / Л.К. Сук, П.Л. Сук. – К.: Каравела, 2009. – С. 188–191.
2. Палий В.Ф. Теория бухгалтерского учета: современные проблемы : монография / В.Ф. Палий. – М. : Бухгалтерский учет, 2007. – С. 16.
3. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку : підруч. для студентів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф.Ф. Бутинець, О.П. Войналович, І.Л. Томашевська. – 4-те вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП Рута, 2005. – С. 227.
4. Словник бухгалтера та аудитора / В. Пантелеєв, О. Сніжко; за ред. Я. Ковторева. – Харків: Фактор, 2009. – С. 58.
5. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996–XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
6. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : наказ від 05.06.1995 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.
7. Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці : наказ від 5.12.2008 р. № 489 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN42212.html.
8. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку виробничих запасів в сільськогосподарських підприємствах : наказ від 21.12.2007 р. № 929 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uazakon.com/documents/date_by/pg_gscmoz/index.htm.
9. Про затвердження спеціалізованих форм первинних документів з обліку основних засобів і інших необоротних активів сільськогосподарських підприємств та Методичних рекомендацій щодо їх застосування : наказ від 27.09.2007 р. № 701 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN32622.html.
10. Осіпчук Г.С. Система первинного обліку амортизації як джерела відтворення основних засобів підприємства / Г.С. Осіпчук // Вісник ЖНАЕУ. – 2011. – Т. 2, № 1. – С. 343–355.

УДК 657.2.016

Будько О.В.*кандидат економічних наук, доцент
Дніпродзержинського державного технічного університету***ОБЛІК В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА**

У статті охарактеризовано системоутворюючі компоненти управління. Визначено взаємозв'язок між ними та системою обліково-аналітичного забезпечення. Вказано на необхідність побудови інтегрованої системи обліково-аналітичного забезпечення управління сталим розвитком підприємства.

Ключові слова: облік, управління, сталий розвиток, інформаційне забезпечення, обліково-аналітична система.

Будько О.В. УЧЕТ В СИСТЕМЕ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ УСТОЙЧИВЫМ РАЗВИТИЕМ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье дана характеристика системообразующим компонентам управления. Определена взаимосвязь между ними и системой учетно-аналитического обеспечения. Указано на необходимость построения интегрированной системы учетно-аналитического обеспечения управления устойчивым развитием предприятия.

Ключевые слова: учет, управление, устойчивое развитие, информационное обеспечение, учетно-аналитическая система.

Budko O.V. ACCOUNTING IN THE SYSTEM OF INFORMATION SUPPORT OF MANAGEMENT OF SUSTAINABLE ENTERPRISE DEVELOPMENT

The characterization of management components is given. The relationship between strategic management components and the system of accounting and analytical support is defined. The need to build an integrated system of accounting and analytical support of the management of enterprise sustainable development is indicated.

Keywords: accounting, management, sustainable development, information management, accounting and analytical system.

Постановка проблеми. Сучасні умови функціонування суб'єкта господарювання потребують нових підходів до управління. Традиційні методи управління недостатньо ефективні в умовах зростаючої невизначеності та динамічності зовнішнього середовища. За цих умов система управління потребує змін методів управління як способу вдосконалення механізму управління сталим розвитком підприємства. Одним з важливих аспектів управління є створення інформаційного забезпечення системи управління, в якому ключову роль відіграє система обліково-аналітичного забезпечення.

Формування системи обліково-аналітичного забезпечення управління сталим розвитком передбачає необхідність побудови моделі управління сталим розвитком підприємства. Відомо, що сутність, структура і властивості будь-якої моделі залежать

від цілей, для досягнення яких вона створюється. Оскільки метою є встановлення зв'язку між системою обліково-аналітичного забезпечення та управлінням сталим розвитком підприємства, то, відповідно, метою такої моделі буде відображення всіх її елементів з їх властивостями, функціями, особливостями та встановлення взаємозалежностей і взаємозв'язків між ними. При формуванні системи обліково-аналітичного забезпечення для цілей управління сталим розвитком важливо враховувати взаємозв'язок її функціональних складових (облікової інформаційної системи, аналітичної інформаційної системи, контрольної інформаційної системи) зі складовими сталого розвитку (економічною, екологічною і соціальною).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження теоретичних і методологічних підходів до формування системи управління підприємства здійснюють

вали такі вчені, як: П. Друкер [6], М. Альберт [15], М.Х. Мескон [15], А. Файоль [19], Ф. Хедоурі [15] та інші. Питання інформаційного забезпечення управлінського процесу розглядаються в працях таких науковців, як: В.А. Верба [2], В.М. Гужва [5], В.М. Лебідь [9], М.Г. Твердохліб [18] та інші. Проблеми вдосконалення бухгалтерського обліку та його впливу на управлінські рішення досліджено у працях Б.І. Валуєва [1], І.В. Кальницької [10], М.В. Кужельного [11], С.А. Кузнецової [12], О.А. Лаговської [13], С.В. Пономарьової [16], В.В. Сопка [17] та інших. Водночас питання взаємозв'язку між системою управління та обліково-аналітичною системою підприємства в умовах сталого розвитку потребують більш поглибленого дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є визначення взаємозв'язку між системою управління підприємства, обліково-аналітичною системою і складовими сталого розвитку з метою побудови інформаційної системи обліково-аналітичного забезпечення управління сталим розвитком підприємства.

Вклад основного матеріалу дослідження. Визначення напрямків вирішення проблем обліково-аналітичного забезпечення управління сталим розвитком підприємства вимагає дослідження системи управління підприємством. Теоретичний аспект формування моделі управління сталим розвитком полягає в розгляді її системоутворюючих факторів, до яких слід зарахувати: визначення управління, види управління, стратегію, принципи, суб'єкти і об'єкти, функції, метод, технологія, управлінські рішення, оцінку результативності і ефективності управління.

З позицій менеджменту під управлінням розуміють вплив на господарський процес, об'єкт або систему для збереження їх стійкості або переведення з одного стану в інший відповідно до визначених цілей. Відповідно, під управлінням сталим розвитком слід розуміти комплекс заходів впливу на економічні, екологічні і соціальні процеси, об'єкти і системи з метою гармонізації економічної, екологічної та соціальної складових діяльності підприємства. Управління сталим розвитком підприємства – це нова концепція управління, яка в умовах необхідності вирішення нагальних глобальних проблем соціального характеру (зниження якості життя населення, загострення соціальних конфліктів в суспільстві на основі майнової нерівності), економічного характеру (світова фінансова криза, зниження ролі держави як регулюючого інституту в зв'язку з формуванням наднаціональних економічних фігурантів

(транснаціональних корпорацій), нерегульованість фінансових спекуляцій на світових фінансових ринках), екологічного характеру (збільшення кількості викидів забруднюючих речовин, формування озонових шарів, зменшення площі суші, погіршення екологічних показників) набуває все більшого значення в економічній науці [7, с. 187].

Виходячи з цього, інтегроване управління сталим розвитком підприємства полягає в комплексі заходів щодо гармонізації економічної, екологічної та соціальної складових діяльності на основі обґрунтованих даних, сформованих інформаційними підсистемами управління (рис. 1).

У кожній підсистемі можна виділити більш деталізовані рівні управління. Враховуючи складність, в підсистемі економічної діяльності ми виділили рівні управління виробництвом, маркетингом, фінансами.

Управління може бути як стратегічним, так і оперативним. В умовах інформаційної економіки стратегічне управління слід визначити як управління підприємством, яке опирається на людський потенціал як основу підприємства, орієнтує виробничу діяльність на запити споживачів, гнучко реагує і здійснює своєчасні зміни на підприємстві, які відповідають викликам з боку оточення і дозволяють досягати конкурентних переваг, що в сукупності дає можливість підприємству вижити в довгостроковій перспективі, досягаючи при цьому своїх цілей [3, с. 32].

Під оперативним управлінням підприємством слід розуміти сукупність взаємопов'язаних і взаємообумовлених методів технічного забезпечення виробництва, організації, планування, обліку, аналізу і регулювання процесу виробництва з метою забезпечення комплексного і своєчасного виконання плану виробництва і постачань продукції або надання послуг при найкращому використанні наявних у розпорядженні підприємства ресурсів.

Важливим системоутворюючим компонентом моделі управління є вибір стратегії як уявлення про спосіб досягнення мети підприємства, що враховує зовнішні і внутрішні умови його існування та відображає основні етапи досягнення мети. На сьогодні перед підприємствами постала необхідність вибору стратегії сталого розвитку на мікрорівні, яка є складовою стратегії сталого розвитку країни.

Принципи управління окреслюють вихідні положення будь-якої теорії. До універсальних принципів управління можна зарахувати науковість, раціональність, безперервність, комплексність і системність, гнучкість, цілеспрямованість, відповідність, ієрархічність рівнів управління. Задля формування інформаційного забезпечення управління сталим розвитком підприємства в межах кожної складової можуть бути запропоновані специфічні принципи, зокрема, для економічної діяльності – принцип ритмічності (рівномірність випуску продукції), незалежності (ступінь складності системи управління виробництвом не повинен залежати від розміру підприємства) та ін.; для соціальної діяльності – принцип перспективності (врахування перспектив розвитку підприємства), оптимальності (вибір найбільш сприятливих умов праці) та ін.

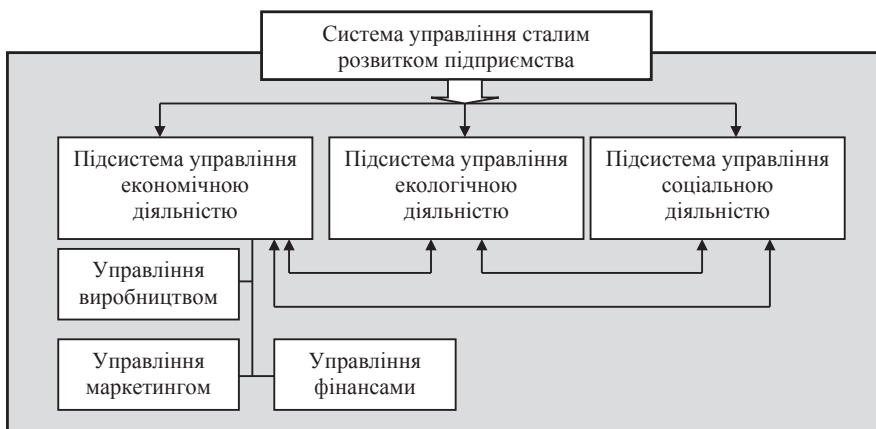

Рис. 1. Система управління сталим розвитком підприємства

До головних компонентів формування моделі управління підприємством слід зарахувати суб'єкт і об'єкт управління. Суб'єкт управління – це керівник або група керівників, наділений повноваженнями приймати управлінські рішення, а об'єкт управління – це те, на що спрямовано вплив функцій управління. Особливим об'єктом при цьому слід виділити обліково-аналітичну інформацію для цілей управління економічною діяльністю, обліково-аналітичну інформацію для цілей управління екологічною діяльністю та обліково-аналітичну інформацію для цілей управління соціальною діяльністю.

Управління – це процес, який віддзеркалюється через виконання функцій. Основоположником функціонального підходу в управлінні вважається А. Файоль, який згрупував усі види управлінської діяльності в такі основні функції управління, які залишаються актуальними і на сьогодні: планування (вибір цілей і плану дій щодо їх досягнення), організація (розподіл завдань між окремими підрозділами або працівниками та встановлення взаємодії між ними), розпорядництво (отримання найбільшої користі і вигоди з підлеглих керівнику працівників в інтересах підприємства в цілому), координування (досягнення відповідності та узгодженості між різними частинами організації шляхом встановлення раціональних зв'язків у виробництві), контроль (співвідношення досягнутих результатів з тими, що були заплановані) [19, с. 5]. Пропонуються також такі функції управління: прогнозування (планування), організація і координування, стимулювання і активізація, моніторинг [2, с. 406]. Американські вчені: М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоурі, до основних функцій управління зараховують планування, організацію, мотивацію та контроль [15, с. 48].

Таким чином, в теорії управління відсутні єдині погляди щодо складу функцій управління. Ця проблема актуальна ще і тим, що до кінця не з'ясовано місце обліку в системі управління підприємством. Вченими виділяються такі підходи до її вирішення: виділення обліку в самостійну функцію, об'єднання обліку з фінансовою діяльністю, об'єднання обліку з контролем, виключення обліку з числа функцій управління, виключення обліку зі складу загальних функцій управління, визначення обліку як важливої складової частини в інформаційній системі, розгляд обліку як найважливішої функції управління [1, с. 6].

Аналізуючи ці підходи, слід вказати на те, що облік не може бути об'єднаний з фінансовою діяльністю, оскільки облік – це процес, який охоплює всі види діяльності, а не тільки фінансову, з якою об'єднаний.

Недоречним є і об'єднання обліку з контролем, оскільки «господарський облік ведеться з метою контролю за господарською діяльністю, а контроль здійснюється за даними, які отримані з господарського обліку, отже облік та контроль – дві частини єдиного цілого, які невід'ємні одна від одної» [14, с. 28].

Проте, незважаючи на це, все ж частіше облік виключений зі складу загальних функцій управління. Окремі вчені облік виключають зі складу загальних функцій управління, проте не заперечують, що він бере участь в управлінському процесі та виступає спеціальною функцією, яка діє в межах загальних функцій. Так, С.В. Івахненко пропонує такі функції управління:

– планування, у межах якого визначають мету ринкової діяльності, необхідні для цього засоби, роз-

робляють методи, найбільш ефективні в конкретних умовах;

– організація, завданням якої є формування структури підприємства, забезпечення її всім необхідним для нормальної роботи: кадрами, матеріалами, обладнанням, спорудами, грошовими коштами тощо. Організація спрямована на створення необхідних умов для досягнення запланованої мети;

– мотивація, що передбачає організацію працівників, спонукаючи їх до ефективної праці, щоб досягти поставленої мети. Для цього впроваджують різноманітне матеріальне та моральне стимулювання, створюють умови для виявлення творчого потенціалу і розвитку працівників;

– контроль, завдання якого полягає у кількісній та якісній оцінці й обліку результатів роботи. Головні інструменти цієї функції – спостереження, перевірка всіх складових діяльності підприємства, облік і аналіз. Контроль виступає в системі управління елементом зворотного зв'язку. На основі його даних здійснюють корегування прийнятих рішень, планів, норм і нормативів;

– координація – функція менеджменту, яка гарантує безперервність дій. Мета координації – досягти узгодженості в роботі всіх ланок організації (підприємства) шляхом встановлення між ними оптимальних зв'язків (комунікацій) [8, с. 28].

Крім цих функцій, вчений беручи до уваги зарубіжний досвід, доповнює перелік такими функціями, як: інформування (комунікація) і прийняття рішень.

Таким чином, більшість науковців виділяють такі загальні функції управління: планування, організація, регулювання, стимулювання і контроль.

Проте без інформації, яка отримана за допомогою обліку, неможливо здійснити узагальнення для вироблення тактики і стратегії діяльності підприємства. Саме ці висновки і є підґрунтям для того, щоб визначити облік як рівноправну функцію управління, що й підтверджує М.В. Кужельний, який вказує, що покращання господарського механізму можливе через удосконалення функцій планування, організації, регулювання, стимулювання, обліку і контролю [11, с. 142].

Актуальним є також підхід щодо визначення обліку як важливої складової частини в інформаційній системі. Господарський облік необхідно визначити як важливу складову частину інформаційної системи, як інструмент управління зі здійснення зворотного зв'язку між об'єктом управління й управлінською системою, а не як функцію управління [1, с. 25]. На це вказує і російська дослідниця І.В. Кальницька, яка зазначає, що функціонування кожної облікової інформаційної системи (фінансової, управлінської, податкової), спрямовано на інформаційне забезпечення управлінських потреб [10, с. 3]. Тут доречно погодитися з Б.І. Валувєвим, який вважає, що «розглядати облік як інформаційну систему можна лише за умови, якщо управління розглядається як власне інформаційний процес. Якщо ж під управлінням розуміється процес дії на об'єкт, то буде правильним розглядати облік як функцію управління» [1, с. 25–26].

Отже, облік є самостійною функцією управління, що реалізується через функціонування системи, яка здатна забезпечити менеджмент актуальними, повними та достовірними даними. Поряд з обліком, слід виділити і економічний аналіз, як функцію управління, яка завершує управлінський цикл і тим самим створює підстави для розробки управлінських

рішень. Функції управління та їх прояви за складовими сталою розвитку наведено у таблиці 1.

Процес гармонізації економічних, екологічних та соціальних параметрів діяльності підприємства ускладнює процес управління відповідними об'єктами, які відображаються в системах бухгалтерського обліку, економічного аналізу та контролю. Відповідно, в межах кожної діяльності необхідно формувати інформаційне забезпечення, що обумовлює необхідність його організації.

Реалізація функцій управління здійснюється за допомогою певних методів. У загальноприйнятому значенні під методом розуміється сукупність прийомів і способів пізнання об'єкта дослідження. Слід виділити такі методи управління: організаційно-адміністративні, засновані на прямих директивних вказівках; економічні, зумовлені економічними відносинами; соціально-психологічні, застосовувані з метою підвищення соціальної активності працівників.

Технологія управління – це процес, який спрямований на досягнення цілей функціонування і розвитку підприємства через реалізацію певних функцій. Основним інструментом технології управління є управлінське рішення. Згідно з концепцією сталою розвитку слід виділяти управлінські рішення в економічній діяльності, управлінські рішення в екологічній діяльності та управлінські рішення в соціальній діяльності, результати яких потім впливають на досягнення цілей стратегії сталою розвитку.

Управлінські рішення визначено як необхідний компонент для реалізації всіх функцій управління, зокрема обліку, контролю й аналізу, та як своєрід-

ний механізм їх здійснення. Ключова роль управлінських рішень в системі управління підприємством узгоджується з визначенням управління як сукупності системоутворюючих компонентів, спрямованих на реалізацію управлінських технологій, кінцевим результатом яких є процес прийняття управлінських рішень. Зміст управлінських рішень доречно розширити за допомогою їх декомпозиції як методу, що допоможе розчленувати складні явища, до яких належать управлінські рішення, на більш прості, тим самим забезпечуючи глибоке проникнення в суть явища і визначення його змісту [10, с. 25]. Виходячи з цього, найбільш оптимальним підходом до формування системи обліково-аналітичного забезпечення управління сталим розвитком підприємства, є точне визначення переліку управлінських рішень з подальшим визначенням потреби в обліково-аналітичній інформації.

Завершальним етапом технології обґрунтування, розробки і реалізації управлінських рішень є оцінка їх результативності та ефективності, яка дозволяє визначити якість управлінського рішення. Під якістю управлінського рішення розуміється сукупність параметрів, що забезпечують виконання його призначення в моделі управління підприємством. До цих параметрів належать обґрунтованість, своєчасність, несутеречливість, оптимальність, стислість і ясність, конкретність у часі, результативність, ефективність. Результативність управління визначається як здатність системи управління забезпечити досягнення кінцевих результатів, які відповідають поставленій цілі, що задовольняють конкретну потребу

Таблиця 1

Функції управління за складовими сталою розвитку

Складова сталою розвитку		Функція управління
1. Економічна діяльність:		
– виробництво		– планування обсягу виробництва; – організація виробничого процесу; – регулювання виробничої діяльності; – стимулювання збільшення обсягів виробництва
	блок обліково-аналітичного забезпечення управління	– облік виробництва продукції; – аналіз обсягів виробництва та резервів їх зростання; – контроль виробничих витрат
– маркетинг		– планування обсягів продажів; – організація збору маркетингової інформації; – регулювання маркетингової діяльності; – стимулювання зростання обсягів продажів
	блок обліково-аналітичного забезпечення управління	– облік реалізації продукції; – аналіз обсягів продажів та резервів їх зростання; – контроль раціональності продажів
– фінанси		– фінансове планування; – організація фінансової діяльності; – регулювання фінансової діяльності; – фінансове стимулювання
	блок обліково-аналітичного забезпечення управління	– облік грошових потоків; – аналіз ефективності використання грошових потоків; – контроль за ефективністю використання грошових потоків
2. Екологічна діяльність		
	блок обліково-аналітичного забезпечення управління	– планування екологічних доходів і витрат; – організація проведення природоохоронних заходів; – регулювання природоохоронної діяльності; – стимулювання екологоорієнтованої поведінки
	блок обліково-аналітичного забезпечення управління	– облік екологічної діяльності; – аналіз показників екологічної діяльності; – контроль заходів щодо здійснення екологічної діяльності
3. Соціальна діяльність		
	блок обліково-аналітичного забезпечення управління	– планування кадрового складу; – організація набору персоналу; – регулювання соціальних заходів – стимулювання напрямків соціального розвитку; підприємства
	блок обліково-аналітичного забезпечення управління	– облік заробітної плати, нарахувань та утримань з неї, інших витрат, пов'язаних із соціальною діяльністю; – аналіз ефективності здійснення соціальних заходів; – контроль за здійсненням соціальних заходів

людини, суспільства, держави і створюють умови для сталого розвитку підприємства. Під ефективністю управління розуміють відносну характеристику результативності діяльності конкретної керівної системи, яка відображається в різних показниках як об'єкта управління, так і управлінської діяльності [4, с. 211]. Відповідно, завершальним системоутворюючим компонентом формування моделі управління підприємством є визначення системи показників оцінки результативності та ефективності управління економічною, екологічною і соціальною діяльністю.

Формування моделі управління сталим розвитком підприємства забезпечить визначення ролі, місця та значення інформації. Більша частина інформації для цілей управління формується в обліковій інформаційній системі (ОІС), аналітичній інформаційній системі (АІС) і контрольній інформаційній системі (КІС).

За цих умов інформаційну систему управління сталим розвитком слід розглядати як функціонування та взаємозв'язок облікової, контрольної та аналітичної інформаційних систем та системоутворюючих компонентів, серед яких функції управління складовими сталого розвитку. Кожна складова має свою мету та завдання, які повинні досягатися в межах підсистем управління: економічної, екологічної та соціальної (рис. 2).

Також для успішної розробки інформаційної системи управління сталим розвитком підприємства, крім визначення системоутворюючих компонентів та призначення облікової, аналітичної і контрольної інформаційних систем, слід чітко визначити роль, значення та місце кожної складової сталого розвитку (економічної, екологічної, соціальної) в діяльності підприємства. Для цього необхідно встановити та обґрунтувати зміст екологічної і соціальної діяльності в установчих документах; здійснювати розробку екологічної та соціальної політики, які будуть тісно взаємопов'язані з економічною політикою підприємства; визначити стратегію діяльності підприємства, в якій пріоритетними напрямками її здійснення будуть екологічні та соціальні заходи, що буде прямо впливати на економічні показники діяльності підприємства.

Висновки. Отже, теоретичні та організаційні аспекти системи управління сталим розвитком підприємства є основою для формування системи обліково-аналітичного забезпечення з метою управління сталим розвитком підприємства. Відповідно, взаємозв'язок інформаційної концепції обліково-аналітичної системи (облікової, аналітичної і контрольної інформаційних систем) і системоутворюючих компонентів управління сталим розвитком підприємства забезпечить формування та функціонування інтегрованої системи обліково-аналітичного забез-

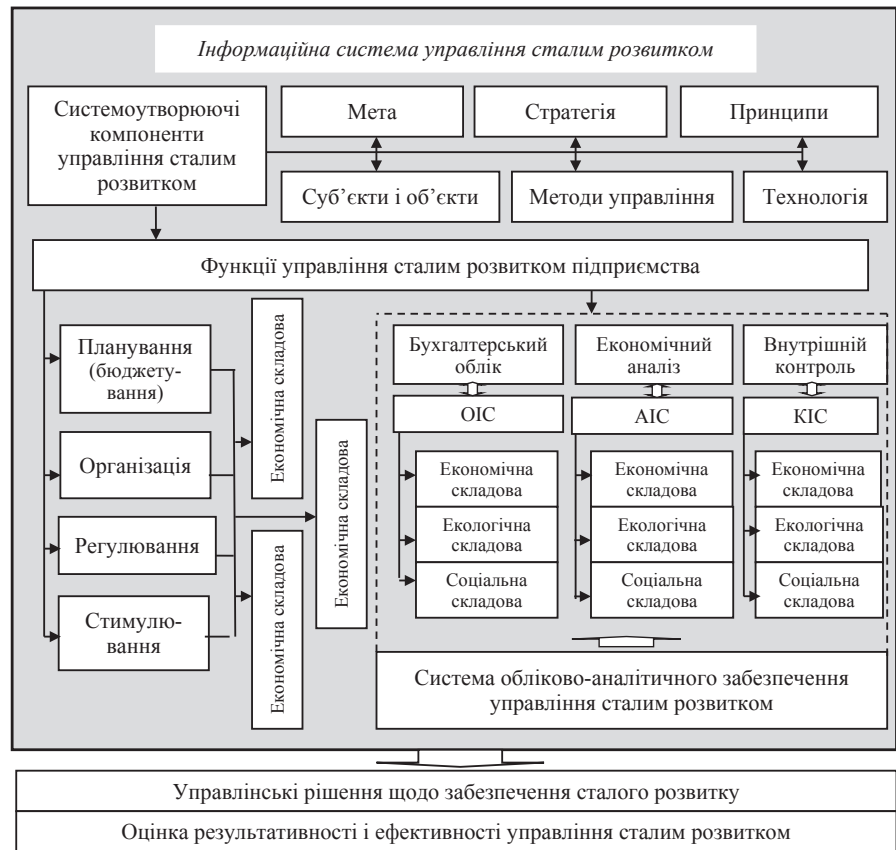

Рис. 2. Формування інформаційної системи управління сталим розвитком підприємства

печення з метою управління сталим розвитком підприємства, в якій облік, аналіз і контроль, як функції управління, пронизують всі ланки управління і потрібні для виконання кожної функції управління, що в підсумку надає можливість приймати оперативні та стратегічні управлінські рішення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Валуев Б.И. Проблемы развития учета в промышленности / Б.И. Валуев. – М. : Финансы и статистика, 1984. – 215 с.
2. Верба В.А. Підсистема управління розвитком на підприємстві: концептуальні засади створення і функціонування / В.А. Верба; гол. ред. О.П. Степанов // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право). – Вип. 1–2. – К. : Книжкове вид-во НАУ, 2009. – С. 404–411.
3. Виханский О.С. Стратегическое управление : учебник / О.С. Виханский. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Экономистъ, 2006. – 296 с.
4. Грибов В.Д. Менеджмент : учебное пособие / В.Д. Грибов. – М. : КНОРУС, 2007. – 280 с.
5. Гужва В.М. Інформаційні системи і технології на підприємствах : навч. посіб. – К. : КНЕУ, 2001. – 400 с.
6. Друкер П.Ф. Менеджмент / П.Ф. Друкер, Дж.А. Макьярелл ; пер. с англ. – М. : ООО «И.Д. Вильямс», 2010. – 704 с.
7. Євдокимов В.В. Концепція управління економічною безпекою суб'єктів господарювання в контексті теорії сталого розвитку : монографія / В.В. Євдокимов, О.В. Олійник, Д.О. Грицишен, О.О. Грищенко. – Житомир : ЖДТУ, 2013. – 252 с.
8. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: навч. посіб. / С.В. Івахненко. – 4-те вид., випр. – К. : Знання-Прес, 2008. – 348 с.
9. Лебідь В.М. Організаційно-економічні основи інформаційно-аналітичного забезпечення екологічно сталого розвитку : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.08.01 / В.М. Лебідь. – Суми, 2006. – 20 с.
10. Кальницкая И.В. Учетно-аналитическая концепция интегри-

- рованной информационной системы для целей управления организацией: теория и методология : автореф. дис. на соискание науч. степени доктора экон. наук : спец. 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / И.В. Кальницкая. – Екатеринбург, 2009. – 42 с.
11. Кужельный Н.В. Бухгалтерский учет и его контрольные функции / Н.В. Кужельный. – М. : Финансы и статистика, 1985. – 215 с.
 12. Кузнецова С.А. Організація облікової інформації в управлінні діяльністю суб'єктів господарювання: монографія / С.А. Кузнецова. – Мелітополь : ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. – 224 с.
 13. Лаговська О.А. Обліково-аналітичне забезпечення вартісно-орієнтованого управління: теорія та методологія : монографія / О.А. Лаговська. – Житомир : ЖДТУ, 2012. – 676 с.
 14. Макаров В.Г. Теория бухгалтерского учета / В.Г. Макаров. – М. : Финансы и статистика, 1983. – 254 с.
 15. Мескон М.Х. Основы менеджмента / М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури ; пер. с англ. – М. : Дело, 1992. – 702 с.
 16. Пономарева С.В. Методология формирования системы учетно-контрольной информации для управления стоимостью компаний сферы интеллектуальных бизнес-услуг : автореф. дис. ... доктора экон. наук : спец. 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / С.В. Пономарева. – М., 2013. – 42 с.
 17. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посіб. / В.В. Сопко. – К. : КНЕУ, 2006. – 526 с.
 18. Твердохліб М.Г. Інформаційне забезпечення менеджменту : навч. посіб. / М.Г. Твердохліб. – 2-ге вид, доп. та перероб. – К. : КНЕУ, 2002. – 224 с.
 19. Файоль А. Общее и промышленное управление / А. Файоль ; пер. с фр. ; науч. ред. и предисл. Е.А. Кочерина. – М. : Контролинг, 1992. – 111 с.

УДК 657.24

Гудзенко Н.М.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри організації обліку та звітності
Вінницького національного аграрного університету*

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ ДОХОДІВ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ

Стаття присвячена важливості достовірного відображення інформації про доходи підприємства. Особлива увага приділяється документальному оформленню доходів від реалізації продукції. Розглядається їх нормативно-правове регулювання, зміни в законодавстві щодо документування доходів, особливості їх відображення в обліку.

Ключові слова: дохід, дохід від реалізації, документування, первинні документи, звітність.

Гудзенко Н.М. ДОКУМЕНТАЛЬНОЕ ОФОРМЛЕНИЕ ДОХОДОВ ОТ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОДУКЦИИ

Статья посвящена важности достоверного отражения информации о доходах предприятия. Особое внимание уделяется документальному оформлению доходов от реализации продукции. Рассматривается их нормативно-правовое регулирование, изменения в законодательстве по документированию доходов, особенности их отражения в учете.

Ключевые слова: доход, доход от реализации, документирования, первичные документы, отчетность.

Hudzenko N.M. DOCUMENTATION OF PRODUCT SALES REVENUE

The article is dedicated to the importance of fair representation of information about revenues of the enterprise. Special attention is paid to documenting sales revenues. The author considers their legal regulation, changes in legislation as to revenue documentation, especially reporting.

Keywords: revenue, sales revenue, documentation, source documents, reports.

Постановка проблеми. Доходи підприємства є одним із найважливіших інструментів у діяльності господарюючого суб'єкта, оскільки від правильного його формування та використання залежать можливості розвитку підприємства у довгостроковій перспективі. У сучасних умовах науково-технічного розвитку та інформатизації суспільства, що використовується в ринковій економіці, підвищується роль процесу документування для надання інформації управлінському персоналу всіх рівнів. Проте дослідження питання документування є неповним, оскільки рідко розглядалося в розрізі об'єктів бухгалтерського обліку, зокрема, доходів підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню економічної сутності доходів підприємства присвячені праці таких науковців, як: П.К. Бечко, С.Ю. Бірюченко, А.С. Гладун, І.М. Динько, Т.Г. Камінська та ін., водночас зміни чинного законодавства, що відбулись, визначають необхідність подальших досліджень цього питання. Проблемою класифікації доходів підприємства займалися багато видатних вітчизняних та іноземних науковців, зокрема: В.А. Дерій, Т.М. Ковбич, Я.В. Лебедєвич, Ю.В. Борисейко, а також науковці, які роз-

глядали це питання в навчальній літературі, а саме: В.І. Нашкерська, В.К. Орлова, В. Сопко та багато інших. Крім того, велика увага науковців (В.І. Блонська, Л.П. Дядечко, І.А. Маринич, Н.М. Шмиголь) приділена питанням, пов'язаним з управлінням доходами підприємства, оскільки дохід залишається важливим показником в діяльності будь-якого суб'єкта господарювання. Також актуальність документування підтверджується висвітленням цього питання в наукових працях Н.О. Пронь, Н.А. Канцедал, С.В. Кучер, О.А. Лаговської та багато інших.

Мета статті. На основі викладеного можна сформулювати мету статті, яка полягає в детальній описовій характеристиці системи документування бухгалтерського обліку доходів підприємства.

Виклад основного матеріалу. Документування є першим етапом фінансового обліку, тому від його достовірності та повноти залежать всі інші етапи облікового процесу та ефективність ухвалення управлінських рішень щодо діяльності підприємства. Тобто документування – це спосіб первинної реєстрації об'єктів обліку [1, с. 8]. Господарські операції відображаються у бухгалтерському обліку методом їх суцільного і безперервного документування.